

Ἡ πρώτη περίοδος τῶν παραστάσεων τοῦ θιάσου Βεάκη εἶχε προκαλέσει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου χωρὶς ὅμως καὶ νὰ μπορεῖ ν' ἀνταποκριθῆ στὰ γενικὰ ἐξοδά του μετὰ τὴν τυραννικὴ φορολογία τοῦ κράτους. Τὸ Ἀμερικανικὸ δράμα, ἔπειτα ἀπὸ σειρὰ δέκα πέντε παραστάσεων, διεδέχθη «ὁ Θεῖος Βάνιας» τοῦ Ρώσου συγγραφέως Τσέχωφ.

* * *

Ὁ συνεταιρικὸς θιάσος τοῦ Βεάκη ἔπαιξε προχθές τὸ βράδυ εἰς τὸ θέατρο Κυβέλης τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου Ρώσου συγγραφέως Ἀντώνη Τσέχωφ «Ὁ Θεῖος Βάνιας». Ἰσως μερικοὶ καταλογίσουν εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ «Βυσσινόκηπου» καὶ τοῦ «Γλάρου» — τοῦ «Θεῖου Βάνια» — ποὺ ἐγνώρισε εὐρύτερα στὸν ἑλληνικὸν κόσμον ὁ θιάσος τοῦ κ. Βεάκη κάποια ρητορικότητα σὲ μερικὰ σηκνές, σὲ μερικοὺς διαλόγους. Ἄς εἶνε ἐν τούτοις εὐλογημένη. Πόση ἀνθρώπινη καρδιά, πόσοι παλμοί, πόση τέχνη, ποιήσις καὶ σκέψις στερεῇ, ὑπάρχει σ' αὐτὸ τὸ δράμα.

Ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ «Θεῖου Βάνια» ἔχουν τὸ δράμα τῆς ψυχῆς των καὶ τὸ κρύβουν πολλὰς φορὰς μετὰ τὴν σιωπὴ των, μετὰ τὴν φαινομενικὴ γαλήνη των. Σακατεμένες ψυχὲς περνοῦν θλιβερὰ τὴν ζωὴ των στὸ κτήμα μιᾶς ἐπαρχίας. Ὁ Ἰβάν Πέτροβιτς — θεῖος Βάνιας — ἀπὸ τὰ κέρδη τοῦ κτήματος στέλνει χρήματα στὸν Ἀλέξανδρον Σερεμπριακόφ γιὰ νὰ σπουδάσῃ καὶ νὰ γίνῃ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου, νὰ ἐγκατασταθῆ ἀργότερα δίπλα του μετὰ τὴν ὄμορφη καὶ μοιραία δευτέρα γυναῖκα.

Ὁ γιατρός Μιχαὴλ Ἀστρόφ θεραπεύει τοὺς ἀρρώστους, πίνει βότκα, γεμίζει τὴν ψυχὴν του μονοτονία, κάπου ἀναζητᾷ τὴν χαρὰ, ἀγαπάει, ἀπογοητεύεται, φεύγει. Ἡ Σοφία Ἀλεξάνδροβνα — Σόνια — ὁ εὐγενικώτερος τύπος τοῦ ἔργου, φοβάται ν' ἀγαπήσῃ, καὶ ὅταν ἀγαπᾷ, βρίσκεται μπροστὰ τὴν θλιβερώτερη ἀπογοήτευσιν καὶ μαραίνεται. Ἡ Μαρία Βασιλιεβνα διαβάσει ἀδιάκοπα «μπροσοῦρες» πληρωμένες ἀκριβὰ ἀπὸ τὸν θεῖον Βάνια. Ὁ

Ἡλίας Τελέγιν, κατεστραμμένος γαιοκτήμων, σέρνεται παρασιτικὰ πίσω ἀπὸ τὸν Πέτροβιτς καὶ τὸν καθηγητὴν, εἶνε εὐχαριστημένος γιατί ἐπὶ τέλους τρώει, πίνει τσάι, βότκα καὶ παίζει κιθάρα σὲ σκοποὺς μελαγχολικοῦς.

Ὅλοι κρύβουν τὴν ἀγωνία μέσα στὴν ψυχὴν των καὶ θέλουν ν' ἀποτινάξουν τὸ βάρος ποὺ τοὺς πιέζει ἀδιάκοπα. Ὁ Ἰβάν Πέτροβιτς μάταια ἀγαπάει τὴν δευτέρα γυναῖκα τοῦ καθηγητῆ. Τὸν διώχνει ἀποφασιστικά. Καὶ κατὰ χειρότερον γι' αὐτόν, δείχνει τὴν συμπάθειά της πρὸς τὸν γιατρὸν Ἀστρόφ, προσφέρει τὰ φιλιὰ της, ὄχι ὅμως καὶ τὴν σάρκα της. Ἀνάμεσα σ' ὅλους αὐτοὺς κινεῖται σὶν θλιβερῇ ὑπαρξίᾳ ἡ Σόνια, ποὺ δὲν εἶνε ὄμορφη ἀλλὰ τὴν παρηγοροῦν ὅτι ἔχει ὠραία μάτια.

* * *

Ὁ καθηγητὴς ἀποφασίζει νὰ πουλήσῃ τὸ κτήμα καὶ νὰ φύγῃ μακρὰν μετὰ τὴν ὄμορφη γυναῖκα του. Ὁ Πέτροβιτς ἐξαγριώνεται, γίνεται πραγματικὸ θηρίον, ταῦρος ποὺ μαίνεται, βλέπει ὅτι θὰ χάσῃ κάθε ἐλπίδα γιὰ τὴν Ἀνδρέεβνα, ὀρμαίνει νὰ χτυπήσῃ τὸν καθηγητὴν, τὸν πυροβολεῖ, ἀποτυγχάνει, συμφιλιώνεται μαζί του, καὶ ὅταν ἡ μοιραία γυναῖκα φύγῃ γιὰ τὴν Φινλανδία μετὰ τὸν σύζυγόν της, ξαναπέφτει μετὰ βαρὴν κεφάλιν στὴν δουλειά, στοὺς λογαριασμοὺς τοῦ κτήματος.

Φεύγει κι' ὁ γιατρός καὶ ἡ Σόνια ἐνάνει τὸν πόνον της καὶ τὰ δάκρυά της μετὰ τὸν θεῖον Βάνια. Ἐρειπωμένες ψυχὲς ποὺ μένουν γιὰ πάντα στὴν μονότονη καὶ θλιβερῇ ἐπαρχίᾳ χωρὶς χαρὰ κι' ἐλπίδα. Τὸ ἔργον ἔχει μιὰ ἀτμόσφαιρα πόνου συγκινητικῆ, ἀνθρώπινα αἰσθήματα ποὺ ἀπηχοῦν σὲ ὅλους τοὺς καιροὺς καὶ σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς.

* * *

Ὁ θιάσος ἐν τῷ συνόλῳ του ἔκαμε τὴν καλλιτέρα ἐντύπωσιν καὶ ἡ εὐχαρίστησις τοῦ κόσμου ἐξεδηλώθη κατ' ἐπανάληψιν μετὰ ζοηρὰ χειροκροτήματα. Ὁ κ. Βεάκης σ' ἔνα ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ρόλους του. Ἔδωσε ὅλη τὴν καλωσύνη, τὴν ψυχικὴ καρτερίαν, τὸ ἐρωτικὸ πάθος καὶ τὴν τρικυμία στὸ πρόσωπον τοῦ Ἰβάν Πέτροβιτς, τοῦ θεῖου Βάνια.

Ἰδιαιτέρως ἡ ἐρωτικὴ του ἐξομολόγησις στὸ τέλος τῆς πρώτης πράξεως ἦτο πραγματικὴ δημιουργία, καλλιτεχνικὸ μεσουράνημα. Ἀπλᾶ καὶ σιγαλὰ ξεπετάχθηκε ἡ φλογερώτερη ἀγάπη. Καὶ ὅταν κινήσῃ τὸν καθηγητὴν, τυφλωμένος ἀπὸ τὸ πάθος, ἔδωσε τίς ἐντονώτερες γραμμὰς τοῦ μεγάλου δραματικοῦ καλλιτέχνη. Πόση καλλιτεχνικὴ ἀνύψωσις! Ὁ κ. Μινωτῆς προχωρεῖ στερεὰ στὴν γραμμὴ ἐνὸς ξεχωριστοῦ καλλιτέχνη κι' αὐτὸ τὸ ἐπιστοποίησε μιὰ φορὰ ἀκόμη στὸ ρόλον τοῦ γιατροῦ Ἀστρόφ. Ὁ κ. Δεστούνης στὸν γαλήνιον ἀλλὰ καὶ ναυαγημένον γαιοκτήμονα ἦτο ἐντελὸς στὴ θέσιν του μετὰ τὸ φυσικὸ καὶ ἀριστοτεχνικὸ, θάλεγα παιξίμῳ του. Ὁ κ. Μπούμπης ἐκράτησε ἀρχετὰ καλὰ τὸν ρόλον τοῦ καθηγητῆ, ἂν καὶ οἱ ρευματισμοὶ του δὲν κατάρθωσαν νὰ συγκρατήσουν κάποιαν νεανικότητα. Ἐν τούτοις εἶνε ἕνας νέος ἠθοποιὸς μετὰ μέλλον στὸ δραματικὸν θέατρο.

Ἡ κ. Κατίνα Παξινού, γυναῖκα τοῦ καθηγητῆ, ἡ κ. Ἀθανασία Μουστάκα — Σόνια — ἡ κ. Ἀνθὴ Μηλιάδου — γρηὰ παραμάννα — τύπος ἀληθινὰ χριστιανικός, ἡ κ. Σμαρῶ Βεάκη μετὰ τὴν ψύχωσιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν σὲ

«μπροσοῦρες», ἔνοιωσαν καλὰ τοὺς ρόλους των κι' ἔπαιξαν συγκρατημένα, φυσικὰ, μετὰ ἀξιοσημείωτη ἐπιτυχία. Γενικὰ ἡ παράστασις «Τοῦ Θεῖου Βάνια» ἦτο μιὰ ἀριτία παράστασις ὅσο μπορεῖ νὰ εἶνε ἀριτία γιὰ τὸ ἑλληνικὸν μας θέατρο ποὺ χαροπαλεύει ἀδιάκοπα μετὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν προγραμμάτων του. Τὴν μετάρρασι τῆς κ. Ἀθηνᾶς Σαραντίδου, ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ ρωσικὸν κείμενον, μετὰ τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν τοῦ θεάτροι, τὴν διέκρινε ἀξίεπαινη ἐπιμέλεια.